

Parcianka ‘płaszcz z płótna z niewielkim kołnierzykiem, stójką i długimi prostymi rękawami’

Ilustracja 3 (Rogale, powiat biłgorajski – ze zbiorów Muzeum Lubelskiego w Lublinie)

Parcionka to konopne lub lniane okrycie wierzchnie (Polichna). Parcionka to sukienne męskie nakrycie wierzchnie (Wysokie). Parcionka to dawne wierzchnie okrycie męskie (Borowa). Parcianka biała była na wiosnę (Krzczonów). Na lato byli parcionki, a na zimę burki (Alojzów). Parcianka to ze lnu (Wierzchowiska). Parciunka była szyta z płótna (Stojeszyn). Wcześni, tam kiedyś, kiedyś, to byli parcionki, takie letnie okrycie na wirzch (Zawada).

Parcianka to długie okrycie wierzchnie (Wólka Abramowska). Parcianka to płaszcz letni (Siennica Nadolna). Parcionka była biała na lato (Trawniki). A parcianki były. A to parciane takie długie z partu. To jest parciane, tak (Pogonów). Parciunka to drylichowe odzienie (Kocudza). Parcianka to płaszcz uszyty z grubego płótna (Potok Górny). Chłop miał parcionkę na lato (Niedzieliska). A takie, były kiedyś takie okrycie męskie, jak gdzieś jechał tam na jarmark czy gdzieś. To były okrycia męskie. Parciunki. A to było tak samo z tego co my robili, to płótno jak się widzi pani takie co na koszule, jak co na koszule, [...] to płótno trzeba była tak w wodzie zmoczyć i tak roześcilać na słuńcu, i tak się co dzień rozciłało i się nazywało, że go się bieli. I to go się tak wybieliło to płótno ze ono było takie bielutkie, jak o ten papier i dopiero z tego płótna, dopiero się szyło, koszula, tako parciunka [...]. Parciunka to drelichowo była. A ta parcianka to una wygląd taki miała do płaszcza, tutaj miała taki tyż rozpór od samego pasa do dołu. Lepi chodzić było, bo tak nie ściągalo. I to zapięcie było nawet nie pamiętam jak, na guzy jakieś było, abo takie petelki były, z drzewa były, drewniane. Kołnierz normalnie, tu jeno klin wstawiony z boku (Bukowa). Parcianka to było takie codzienne ubranie, takie jak płaszcz (Żółtańce). Parcianka była z płótna lnianego, czynowatego, dopasowana, w pasie odcinana (Luchów Dolny). Parcianka była z taki gruby tkaniny, taki gruby splot wełniany (Kamionka). Parcianka to płaszcz z płótna konopnego, czynowatego (Rakówka). Parcionka to konopne lub lniane okrycie wierzchnie (Polichna). Jak miał sukmane, to już był dobrze ubrany, bo tak to w parcionce chodzili (Gardzienice). Parcionki to ino z białego płótna (Suchowola). Latem mężczyźni nosili parcianki z płótna lnianego (Rozięcín). Parcianka była z czynowatego płótna (Borownica). Parcianki były gładkie, nie były fałdowane z tyłu (Lipowiec). Parcianka była z czynowatego płótna, dopasowana do pasa od góry, a dół szeroki. Była z podszewko ze zwykłego płótna (Majdan Nepryski) Parcianka była od święta (Andrzejów pow. Chełm). Parcianka to było jakby płaszcz na święto i do kościoła (Turobin). Parcianka to dla chłopów, uszyta z płótna lnianego czynowatego, u dołu rozszyszczana, ze stójko (Stara Huta). Parcianka to płaszcz długi z samodzielnego płótna, z takiego jak drelich (Kopina). Parcianki byli białe, z płótna czynowatego, zapinane na haftki (Aleksandrów). Parcianka to płaszcz z grubego płótna na długość niży kolan (Kasiłan). Parcianka to taki dawny płaszcz na lato, ino ze z płótna konopnego, mało takie strojne (Raciborowice-Kolonia). Parcianki byli z drelichu wyrobu domowego (Wielącza). Parcianka to wierzchnie okrycie męskie uszyte z lnianego lub konopnego płótna parcianego, długie do pół hudek, zy stojącym kołnierzem i bez żadnych ozdób (Komodzianka). Parcianka była w kolorze białym lub białym z brązowym (Rebizanty).

Źródła: PM, KAGP, AME, AMWL, MG.

Geografia: Lubelszczyzna południowa, okolice Puław, Lubartowa i Parczewa.

D. lp. parcianki; D. lm. parcianek // parcianków; wymowa: parćanka, parćonka, parćunka.

Por. parciak, parcianek, płótnianka.

Halina Pelcowa, *Słownik gwar Lubelszczyzny. Tom VII. Odzież i obuwie. Przędzenie lnu i tkanie płótna*, Lublin 2020.

Regionalne dziedzictwo językowe Lubelszczyzny o charakterze etnicznym: Słownik gwar Lubelszczyzny (tomy VI-XII) z dokumentacją leksykograficzną, kartograficzną, ikonograficzną i dźwiękową.

Projekt realizowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki na podstawie decyzji nr 0125/NPRH7/H11/86/2018 – w latach 2018-2023.

Kierownik projektu: prof. dr hab. Halina Pelc